

Kapya yaŋ atu ba Pol hato hadêŋ Timoti Abô môn

Pol hamô koladônŋ anêŋ Lom ma hato kapya êntêk hadêŋ Timoti. Pol lahabi nena tem yani ema. Ma anêŋ nê molo bêŋ anônŋ etak yani ba i. Luk iyom intu hamô havinŋ Pol ba intu yani kapô malainŋ ba lahavinŋ Timoti ni Lom ek thêlô nê mô. Ba intu hato kapya êntêk. Malainŋ lomalama hapôm nê êvhavinŋ ba intu hanaŋ abô ek embatho Timoti loŋ ek iminŋ lôklokwaŋ. Ma hanaŋ ek Timoti eyabinŋ Wapômbêŋ anêŋ Abô Mavi ba enaŋ abô êŋ thêthônŋ iyom. Hato kapya êntêk hadêŋ 66 AD la.

¹ Ya Pol yahato kapya êntêk. Wapômbêŋ lahavinŋ yam-bitak Yisu Kilisi anêŋ aposel ek yanaŋ abô êntêk bêŋ ek alalô nasopa Yisu Kilisi ba naja lôkmala atu ba Anyô Bêŋ bôk hakak abô hathak yôv.

²*Hadêŋ o Timoti yenaŋ okna anônŋ. Wapôm lôk lahiki ma labali anêŋ Kamik Wapômbêŋ lo Yisu Kilisi alalôaniŋ Anyô Bêŋ.

Alalô miŋ mama ek Wapômbêŋ anêŋ abô ami

³*Yahayala hêk yakapôlônŋ nena miŋ yahadum Wapômbêŋ anêŋ ku tombeŋ ami. Wapômbêŋ êŋ ma bumalô thêlô iniŋ Wapômbêŋ atu ba esopa. Bôlôvônŋ lo wak ma yahananŋ yaleŋmavi lôk yahateŋ mek hadêŋ yani hathak o. ⁴ Sêbôk ba yahatak o ma malem thôk hêv yak ba lêk yaleŋhabi malem thôk êŋ. Ma lêk yaleŋ hik ya kambom ek yaŋgê o ek itu auk êŋ vônô ek yaleŋmavi. ⁵*Yaleŋhabi anêŋ

* 1:2: Ap 16:1; 1Ti 1:2 * 1:3: Ap 23:1 * 1:5: Ap 16:1

hôiêvhaij anôj. Êvhaij êj intu hamô haij lemtambô Yunis lo libum Lois. Ba lêk yahayê êvhaij êj intu hamô haij o aêj iyom. ⁶*Ba intu yahanaj hathak lojbo ek undum wapôm takatu ba Wapômbêj hêv hadêj o êtôm huyuv atum ek esaj bêj. Sêbôk ba yahatak yabahaj hayô hêk o ma Wapômbêj hêv lôkliñyak ek undum ku êj. ⁷*Ma Wapômbêj hêv dahô lôkliñyak lôk dahô leñijhaij avômalô lôk dahô hapôviñ anyô ek nindum mavi. Ma miñ hêv dahô atu ba indum anyô ba nêkô ami.

⁸Yahanaj Anyô Bêj anêj abô bêj ba intu yahamô koladôj. Ma Wapômbêj bôk hik malaij sam ba hêv anêm ek onja ma anêj lôklokwanj tem nêm o sa. Aêj ba miñ o mama ek onaj Anyô Bêj anêj abô bêj ami. Lôk miñ o mama ek ya ami. ⁹*Yani ma anyô wapôm ba lahaij nêm avômalô sa. Ma hêv alalô bulubiñ ba halam nena mathej. Miñ alalô adum nômlate mavi ami. Mi anôj. Anêj wapôm êj hamô haij Yisu Kilisi hadêj sêbôk atu ba môj anôj ba hêv hadêj alalô. ¹⁰*Ma lêk hik anêj wapôm êj thô hathak hêv Yisu Kilisi, ôpatu ba hêv alalô bulubiñ. Ôpêj intu habuliñ ñama ma hatak deda hayô hamô Wapômbêj anêj Abô Mavi ek alalô naja lôkmala atu ba hamô wak nômbêj intu sapêj. ¹¹*Ma habi baj hayô hêk ya ba hêv ya hatôm aposel ek yanaj Abô Mavi êntêk lôk yanêm auk esak Abô Mavi êj. ¹²Aêj ba yahawa malaij takêntêk ma doñtom ya miñ mama ami ek malê nena yahayala ôpatu ba yahêvhaij. Yahayala katô nena tem eyabiñ ya lôk yanaj ku mavi endeba êyô wklavôj nindum abô.

¹³Abô takatu ba bôk holarô anêj ya ma osopa. Êj ma auk thêthôj. Ba hosopa abô êntêk ma Yisu Kilisi tem nêm o sa ek ônêmimbiñ Wapômbêj lôk lemimbiñ avômalô.

* 1:6: 1Ti 4:14 * 1:7: Lom 8:15 * 1:9: Ep 2:8-9; Tit 3:5 * 1:10: Hib 2:14
* 1:11: 1Ti 2:7

¹⁴*Ma oyabiņ nôm mavi takatu ba Wapômbêņ hêv hadêņ o hathak Lovak Matheņ ôpatu ba hamô haviņ alalô.

¹⁵Hoyala nena Pigelus lo Helmogenes lôk avômalô nômbêņ atu ba êmô plovins Esia bôk êdô ya.

¹⁶⁻¹⁷Yahamô koladôn ma Onesipolus miņ mama hathak yenaņ malaiņ êņ ami. Yani hayô Lom ma habôlêm ya lôklokwaņ haveņ aleba hapôm ya ma hêv ya thêvô. Aêņ ba Anyô Bêņ nêm kapô ek Onesipolus lôk anêņ thalaleņ.

¹⁸Ma Anyô Bêņ nêm lahiki êndêņ yani êndêņ waklavôn nindum abô. Hoyala loņôndê mavi bêņ anôn atu ba yani hêv ya sa hamô Epesus.

2

Timoti ma Yisu anêņ anyô vovak

¹Aêņ ba Timoti yenaņ okna umiņ lôklokwaņ esak wapôm takatu ba halêm anêņ Yisu Kilisi. ²O lôk avômalô doho bôk olaņô abô nômbêņ atu ba bôk yahanañ yôv. Aêņ ba nômbôlêm anyô mavi doho ek neyabiņ abô êntêk lôk nêndôn anyô vi ek miņ abô êntêk nêm yak ami. ³*Ma umiņ lôklokwaņ imbiņ yêlô êtôm Yisu Kilisi anêņ anyô vovak mavi. ⁴Anyô vovak miņ hatak anêņ auk ek indum ku malaklêvôn ami. Yani hapesañ i ek injik vovak ek indum nê vovak laik môņ leņiņmavi. ⁵*Ôpatu ba hayabiņ i mavi ba halaņviņ tem lovak ba enja anêņ vuli êmôn aêņ iyom. ⁶Ma ôpatu ba hadum ku kapô lôk vovanik tem êmôn ek enja anêņ anôn. ⁷Aêņ ba lemimbi abô takatu ek batu Anyô Bêņ nêm auk êndêņ o.

⁸*Lemimbi Yisu Kilisi Devit anêņ lim atu ba bôk hik liņ haviyô hathak loņbô. Abô êņ ma Wapômbêņ anêņ Abô Mavi atu ba yahanañ bêņ. ⁹*Aêņ ba intu yahawa

* 1:14: 1Ti 6:20 * 2:3: 2Ti 1:8 * 2:5: 2Ti 4:8 * 2:8: Lom 1:3; 1Ko 15:4 * 2:9: Ep 3:1,13; Plp 1:12-14

malaij. Avanôj! Ekak ya loj hatôm rjê vani. Ma dojtom anyô te hatôm ekak Wapômbêj anêj abô loj ami. ¹⁰ Ba intu yahamiñ lôklokwañ ba yahawa malaij lomaloma ek yanêm avômalô takatu ba Wapômbêj bôk habi bañ hayô hêk i yôv sa ek Yisu Kilisi nêm alalô bulubiñ ek naja lôkmala lôk namô Wapômbêj anêj lôkmañgij kapô wak nômbêj intu sapêj.

¹¹ *Êntêk ma abô avanôj.

Alalô bôk ama haviñ yani ba tem alalô namô aêj iyom imbiñ yani.

¹² *Alalô awa malaij lôk vovañ ba amiñ lôklokwañ êj ma tem nayabiñ ku imbiñ yani.

Ma alalô athôj yani paliñ ma tem êsôj alalô paliñ aêj iyom.

¹³ *Ma anêj abô miñ hatôm yani etak ami. Ba intu alalô avak abô ek nasopa yani ma dojtom aêv yak, êj ma yani tem esopa anêj abô takatu ba habitij.

Timoti imbitak Wapômbêj anêj anyô ku anôj

¹⁴ *Wapômbêj lêk hayê o ba onañ lôbôlôj ek avômalô miñ nêkôki esak auk lomaloma ami. Dô. Tem imbulij thêlô ma nêm i sa ami. ¹⁵ *Undum ku lôklokwañ lôk ôndôj Wapômbêj anêj abô avanôj thêthôj. Ma Wapômbêj tem ênjê anêm ku êj ma enañ nena hudum ku mavi. Ba tem miñ o mama ami. ¹⁶ *Avômalô takatu ba esopa abô mayaliv everj lokbañ aleba ibitak kambom anôj. Êj ma otak abô lôk auk mayaliv takatu ba miñ hasopa Wapômbêj anêj abô ami. ¹⁷ *Auk êj ma hatôm palê hatêtô anyô liñkupik sapêj. Nôñgô Himeneus lo Piletus. ¹⁸ Thai bôk everj daim ek Wapômbêj anêj abô avanôj ma

* 2:11: 2Ko 4:11 * 2:12: Mat 10:33 * 2:13: Lom 3:3-4; Tit 1:2 * 2:14: 1Ti 6:4; Tit 3:9 * 2:15: 1Ti 4:6 * 2:16: 1Ti 4:7 * 2:17: 1Ti 1:20

êdôn avômalô ba esau nena alalô leŋviŋkupik tem miŋ imbiyô esak loŋbô ami ba intu ibuliŋ avômalô doho iniŋ êvhaviŋ. ¹⁹ *Ma doŋtom Wapômbêŋ anêŋ unyak landiŋ lôklokwaŋ kambom ba miŋ hatôm êŋgôli ami. Ma habutiŋ sêk nena, “Anyô Bêŋ hayala anêŋ avômalô” ma “Ijê takatu ba elam Anyô Bêŋ anêŋ athêŋ ba esopa ma nêmbôliŋ dômiŋ esak kambom.”

²⁰ Ma unyak bêŋ te ma anêŋ uŋ gol doho lôk seleva doho lôk uŋ adaluk doho lôk uŋ anôŋ doho hamô unyak kapô. Doho ma etak nôm mavi halôk ma doho ma etak yavoyav halôk. ²¹ Aêŋ ba anyô te habi lelaik thô ba hathik i ba habitak mabuŋ ma hatôm uŋ mavi atu ba Wapômbêŋ hadum ba habitak mathêŋ ba hamô ek Wapômbêŋ nêmu mavi lomalomâ êndêŋ yani.

²² *Ba intu ôsôv ênjêk ŋgôk anêŋ thethaŋak takatu ba hamô anyô muk kapôlôŋiŋ. Ma ondanviŋ endom loŋôndê thêthôn lôk ônêmbiŋ Wapômbêŋ lôk lemibiŋ avômalô lôk osopa auk yôhôk. Môlô takatu ba olam Anyô Bêŋ anêŋ athêŋ ba osopa yani ma yani bôk hathik môlônim kapôlômim yôv ba nosopa kobom thêthôn takêntêk.

²³ *Oyala nena abô mayaliv lomalomâ hadum ba avômalô ik vovak ba ômbôliŋ dômiŋ ek abô thônôthôn takêŋ.

²⁴ Anyô Bêŋ anêŋ anyô ku ma êmô labali imbiŋ avômalô lôkthô lôk anêŋ auk ma thêthôn ek êndôn avômalô katô. Lôk êmô malinjaô ma miŋ injik vovak ami. ²⁵ Ma yani miŋ lamaniŋ kethêŋ esak avômalô takatu ba miŋ elanô anêŋ abô ami ma êndôn thêlô esak abô labali. Injo Wapômbêŋ tem nêmu i sa ek nede kapôlôŋiŋ liliŋ ek nesopa auk avanôn mena mi la. ²⁶ Ma ewa auk mavi hathak loŋbô ma tem nêsvôv ênjêk Sadaŋ anêŋ gwasilim, ôpatu ba havôv thêlô ek nindum anêŋ ku.

* 2:19: Nam 16:5; Ais 52:11; Jon 10:14; 1Ko 8:3 * 2:22: 1Ti 6:11 * 2:23: 1Ti 4:7

3

Pik lo lej anêj daŋ

¹*Odaŋô! Waklavônj pik lo lej anêj daŋ ma tem malaij lomalama imbitak. ²Avômalô tem leŋijimbiŋ thêlôda lôk leŋijimbiŋ valuseŋ ma nêmbôï lôk nêgê i daŋ ma nenaŋ abôma lôk leŋijôndôŋ kôtôŋ êndêŋ taluvi lo lami. Ma tem miŋ leŋijmavi esak nômm takatu ba anyô vi êv hadêŋ i ami lôk êpôlik hathak kobom mathêŋ ³ma leŋijhaviŋ mi lôk miŋ etak kapôlôŋij kambom ami. Ma tem nenaŋ abô kambom esak avômalô vi lôk nipuki loŋ ami ma nimbitak ŋê maleŋij thêlêv lôk nêpôlik esak kobom mavi. ⁴Ma tem thêlô nimbuliŋ iniŋ ŋê môlô ma nindum nômkama mayaliv ma thêlôda tem nênnem iniŋ athêŋ liŋ ba nindum nômkama takatu ba indum thêlô leŋijmavi ma kobom leŋijhaviŋ Wapômbêŋ ma êdô. ⁵*Avômalô takêŋ tem nindum thêthôŋ êtôm ŋê esopa Wapômbêŋ ma doŋtom thêlô bôk etak Wapômbêŋ anêŋ lôklokwaŋ ba intu nômbôliŋ dômiŋ êndêŋ i.

⁶Ma anyô takêŋ ethak êyêyê hathak bôbôŋij ba êyô unyak ma êyê avi takatu ba iniŋ auk mayaliv ma ewa iniŋ auk. Avi takêŋ bôk idum kambom bêŋ anôŋ ba êmô lôk kapôlôŋij malaiŋ. Ma thêlôniŋ thethaŋak lomalama hayabiŋ i ba êbôlêmm auk lukmuk wak nômbêŋ intu sapêŋ. ⁷Avi takêŋ elañô ŋê êŋ iniŋ abô lôbôlôŋ ba miŋ êpôm Wapômbêŋ anêŋ abô avanôŋ ek nêmm thêlô sa ami. ⁸*ŋê êŋ bôk êvôliŋ dômiŋ hathak Wapômbêŋ anêŋ abô avanôŋ hatôm Janes lo Jambles bôk êvôliŋ dômiŋ hadêŋ Mose. Sadaŋ habuliŋ thêlô iniŋ auk aleba ibitak kambom anôŋ ba êvhaviŋ ami ba intu Wapômbêŋ hadô thêlô. ⁹Ma ŋê êŋ iniŋ kambom takêŋ tem imbitak yaiŋ ba avômalô tem

* 3:1: 1Ti 4:1 * 3:5: Mat 7:15,21; Tit 1:16 * 3:8: Kis 7:11

nêgê êtôm bôk êyê Janes lo Jambles iniņ auk kambom. Ba intu auk êņ tem miņ imbitak bêņ ami.

Timoti ombaloņ Wapômbêņ anêņ abô loņ lôklokwaņ

¹⁰ Ma doņtom o Timoti hoyala yenaņ auk lôk yenaņ bôk lo loņ takatu ba yahadônġ lôkthô katô ma auk takatu ba hamô haviņ ya lôk yalenġhaviņ avômalô ma yahêvhaviņ ba yahamiņ lôklokwaņ lôk miņ yahasôv ami. ¹¹ *Ma vovaņ lomaloma lôk malaiņ hapôm ya halôk Antiok lo Aikoniam ma Listla. Ma Anyô Bêņ hêv ya bulubiņ ek nôm kambom takêņ. ¹² *Avanônġ! Avômalô lôkthô atu ba leņiņhaviņ nênemimbiņ Yisu Kilisi ba esopa Wapômbêņ tem nêpôm vovaņ takêņ imbiņ. ¹³ Ma ŋê lôk ŋgôk lôk ŋê takatu ba esau avômalô tem nindum iniņ auk kambom takêņ endeba imbitak kambom anônġ. Bôk esau thêlôda yôv ba tem nesau avômalô vi imbiņ. ¹⁴⁻¹⁵ Ma doņtom Timoti hoyala kêdônġwaga takatu ba bôk êv o auk ba hoyala nena o ma okna ba Wapômbêņ anêņ abô matherġ hik auk thô hadêņ o aleba lêk. Abô êņ hik avômalô liņ ek neja auk mavi ek nênemimbiņ Yisu Kilisi ma tem yani nêm thêlô bulubiņ. Bôk howa auk hathak nôm takêņ ba intu hoyala katô nena abô avanônġ. Ba ombaloņ auk êņ loņ. ¹⁶ *Wapômbêņ anêņ abô lôkthô ma hayuv halêm yaiņ ba bôk eto halôk kapya ek êndônġ avômalô lôk hêv avômalô sa hathak auk lokbaņ. Ma hik loņôndê nepesaņ i thô ek nimbitak thêthônġ ¹⁷ ek Wapômbêņ anêņ avômalô neja nôm kama ek nindum ku mavi.

4

Timoti enaņ Wapômbêņ anêņ abô

* 3:11: Ap 13:14-52; 14:5,8-20

* 3:12: Mat 16:24; Jon 15:20; Ap 14:22

* 3:16: Lom 15:4

¹Timoti, Wapômbêñ lo Yisu Kilisi elañô yenañ abô. Yani tem indum abô esak avômalô lôkmala lôk ñê ñama. Yani tem êlêm ek eyabiñ alalô. Aêñ ba yahanañ lôklokwañ hadêñ o nena ² onañ Wapômbêñ anêñ abô. Miñ oyabiñ waklavôñ mavi iyom ami. Onañ iyom. Nunçwik avômalô iniñ kambom thô ma onañ ek netak. Onañ thêlô ek nesopa Wapômbêñ anêñ abô. Ombatho avômalô loñ ma ômô maliñyaô lôk ôndôñ avômalô katô oyañ. ³*Yakô wak te ma avômalô tem nimbi leñôndôñ siñ ek nedañô Wapômbêñ anêñ auk thêthôñ. Thêlô tem veñiñ thethañak ba nêmbôlêm kêdôñwaga vi ek nenañ abô takatu ba indum thêlô leñiñmavi. ⁴Thêlô tem nede dômiñ liliñ êndêñ abô avanôñ ma nembên mayaliv ba nesopa kukuthiñ oyañ. ⁵Ma doñtom o Timoti ma onja auk katô esak ku nômbêñ atu ba hudum. Tem malaiñ lôk vovañ êpôm o. Êñ ma umiñ lôklokwañ. Onañ Wapômbêñ anêñ Abô Mavi lôk undum Wapômbêñ anêñ ku lôkthô atu ba hêv hadêñ o.

Pol hadum ek ema

⁶*Timoti, yenañ thalaleñ lêk hañgasô hatôm waiñ atu ba hañgasô halôk da. Ma wakma êñ lêk hayô ek yana. Ba intu undum ku nômbêñ êñ. ⁷*Lêk yahik vovak mavi yôv ba yahalañviñ aleba hayô anêñ dañ. Ma yahavaloñ yenañ yahêvhaviñ loñ denañ. ⁸*Ba intu Wapômbêñ lêk havaloñ vuli mavi te loñ ek ya aêntêk. Waklavôñ nindum abô ma Anyô Bêñ atu ba hanañ abô avanôñ hathak avômalô tem enañ nena ya anyô thêthôñ. Ba tem enañ êndêñ ya iyom ami. Mi. Avômalô lôkthô atu ba êpôviñ waklavôñ yani endelêm ma tem enañ aêñ êndêñ i imbiñ.

Timoti êlêm kethey ek Pol

* 4:3: 1Ti 4:1 * 4:6: Plp 2:17 * 4:7: 1Ti 6:12 * 4:8: 1Ko 9:24-25

⁹⁻¹⁰*Dima lahaviņ nômkama pik êntêk. Êņ ma yani bôk hatak ya ba hi Tesalonaika. Ma Klesens bôk hi plovins Galesia ma Titi bôk hi Dalmesia. Ba intu ôpôpêk o ba ôlêm ketheņ êndêņ ya. ¹¹ Luk iyom hamô haviņ ya. Ma Mak hathak hêv ya sa hathak yenaņ ku ba intu ondom yani êlêm êndêņ ya. ¹² Ma Tikikus ma yahêv yani hi Epesus. ¹³*Yahatak yenaņ kwêv hamô Tloas ba hamô Kapus anêņ unyak ba onja ba êlêm. Ma onja yenaņ kapyâ lôkthô. Ma ya vovaņ ek kapyâ ali atu ba epesaņ hathak boksipsip kupik. ¹⁴*Aleksanda ma anyô hadum ku hapesaņ nômkama hathak aeņ thekthek ba bôk hadum kambom bêņ hadêņ ya. Anyô Bêņ tem indum aêņ êndêņ yani esak nôm atu ba hadum. ¹⁵ Yani hik vovak lôklokwaņ hathak yêlôaniņ abô. Ba intu oda oyabiņ o mavi esak yani imbiņ.

¹⁶ Yahadum abô mông ma doho miņ êv ya sa ami. Thêlô sapêņ etak ya. Ma yaleņhaviņ nena thêlô miņ nindum abô esak nôm êņ ami. ¹⁷ Ma doņtom Anyô Bêņ hamiņ ya dômiņ ba hêv ya lôklokwaņ ek yanaņ Wapômbêņ anêņ abô takêņ bêņ êndêņ ñê daluk ek thêlô nedaņô. Yaleņhabi nena ya lêk yahamô alim kambom te abôlêk. Ma doņtom Anyô Bêņ hêv ya sa. ¹⁸ Anyô Bêņ tem nêm ya bulubiņ êņjêk ñgôk iniņ vovak lomaloma. Nômplate miņ hatôm imbuliņ ya ami endeba enja ya vê ni anêņ loņ lôkliņyak atu ba hamô malak leņ am. Nênenêm athêņ lôkmaņgiņ êndêņ yani iyom wak nômbêņ intu sapêņ. Avanôņ.

¹⁹*Nêm yaņsiņ mavi lôk lôkbôk mavi êndêņ Plisila lo Akwila ma Onesipolus lôk anêņ avômalô. ²⁰*Elastus hamô Kolin. Tlopiņas hapôm lijiņ ma yahadô yani hêk

* 4:9-10: Ap 15:37-39; 2Ko 8:23; Kol 4:14 * 4:13: Ap 20:6 * 4:14: Lom 2:6
 * 4:19: Ap 18:2; 2Ti 1:16-17 * 4:20: Ap 19:22; 20:4; Lom 16:23

Miletus. ²¹ Ômbôlêm anêm loḡôndê ek ôlêm loḡ êntêk êmôḡ vêmam ka beleḡ simbak. Yubulus, Pudens, Linus, Klodia lôk iviyaḡ sapêḡ enaḡ yaḡsiḡ mavi lôk lôkbôk mavi hadêḡ o.

²² Anyô Bêḡ eyabiḡ o dahôlôm lôk anêḡ wapôm êmô imbiḡ o.

Wapômbênj Anêj Abô Matherj
The New Testament in the Malei-Hote Language of Papua New
Guinea

Nupela Testamen long tokples Maei-Hote long Niugini

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc. and The Malê people

Language: Hotê-Malê (Malei-Hote)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: The Malê people

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Nov 2017 from source files dated 29 Nov 2017

c8e90bc3-6cab-57b1-9a48-04f5f30fe59a